

SDG Booster

Realisatie SDG's alleen te bereiken met samenwerking

November 2017

***'On your own
you go fast,
together you
go further.'***

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt een publicatie in het kader van onze SDG Booster, een publicatie die, zoals de titel al zegt, het geluid rond Sustainable Development Goals (SDG's) wil versterken. De SDG's, die betrekking hebben op de meest urgente problemen in de wereld, zijn ruim twee jaar geleden vastgesteld door de VN. De SDG's doen niet alleen een beroep op nationale overheden, maar nadrukkelijk ook op de private en publieke sector om bij te dragen aan de realisatie van de doelen. Die handschoen is door velen van u opgenomen.

De SDG's vragen organisaties om hun negatieve impact te verminderen en positief bij te dragen aan een duurzame agenda. Dat kan via de lijn van investeringen, het ontwikkelen van nieuwe producten of diensten of het aanpassen van bestaande activiteiten. Ik geloof dat als wij als bedrijfsleven onze verantwoordelijkheid nemen, gebruik maken van onze omvang en bereik en we samenwerken met private en de (semi-)publieke sector, er een grotere kans bestaat dat de SDG doelstellingen worden bereikt. Ik voel mij daar als bestuurder van PwC op en door aangesproken.

Wat wij echter constateren, en dat blijkt ook uit deze publicatie, is dat diverse organisaties eerste stappen hebben gezet om (een selectie van) SDG's te vertalen naar hun strategie en bedrijfsvoering, maar dat zij veelal nog zoekende zijn naar het daadwerkelijk concretiseren van hun bijdrage aan de oplossing van de wereldproblemen. Ook blijkt dat nog niet alle partijen ervan overtuigd zijn dat het volgen van de SDG's de beste manier is om hun positieve impact te vergroten en zichtbaar te maken.

Wij hebben vorig jaar als PwC zelf een begin gemaakt door een selectie van SDG's waarop wij denken dat we het meeste impact kunnen maken, te koppelen aan onze strategie. Onze bijdrage aan bijvoorbeeld de realisatie van Duurzame consumptie en productie (SDG12) hebben wij vertaald in de ambitie dat we in 2030 volledig circulair willen opereren, dat wil zeggen zonder CO₂-uitstoot en optimaal (her)gebruik van materialen. Het volledig circulair maken van de operatie is geen sinecure: we lopen tegen dilemma's aan, het vergt een voortdurend zoeken naar creatieve oplossingen en nauwkeurig meten en rapporteren. Mijn collega Ad van Gils licht onze eigen inspanningen op dit gebied nader toe (zie pagina 5).

De SDG's sluiten naadloos aan op onze ambitie een purposegeleide en waardengedreven organisatie te worden. Wij streven ernaar een bijdrage te leveren aan het oplossen van belangrijke problemen en te bouwen aan het vertrouwen in de samenleving door ons te laten leiden door waarden die gericht zijn op de buitenwereld. De SDG's zijn daarmee ook een driver achter onze eigen transformatie. Een team van PwC-specialisten – een van hen is afkomstig van de Nederlandse firma – was afgelopen jaar bij de standaardsetter voor niet-financiële informatie GRI gedetacheerd om te werken aan manieren waarop organisaties kunnen rapporteren over hun prestaties op het gebied van de SDG's. Hun rapport is afgelopen september tijdens de UN Global Compact Leaders Summit van de VN gepresenteerd. Wij zijn trots op dit team en wij zijn er evenzeer trots op dat we op deze manier onze purpose concreet hebben weten te maken.

Voor de realisatie van de SDG's zijn transities nodig. Van fossiel naar duurzaam, van analoog naar digitaal, van regionaal naar mondiaal, van een 'wegwerp'-economie naar een circulaire economie. Er zijn duurzame en samenhangende oplossingen nodig, zowel op internationaal niveau als in eigen land. De realisatie van de SDG's zal alleen lukken als alle partijen gezamenlijk kansen grijpen, verantwoordelijkheid nemen voor het 'grotere geheel' en samenhangende oplossingen creëren.

Wij willen verder een platform bieden om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen over de concretisering van de SDG's. Niet omdat wij zelf alle antwoorden hebben, maar omdat we door onze rol bij bedrijven en organisaties optimaal geëquipeerd zijn om verschillende partijen met elkaar in contact te brengen en de tot nu toe opgedane kennis te verzamelen en verder te verspreiden. De SDG Booster is een voorbeeld daarvan. Deze publicatie is een inventarisatie, een stand van zaken van hoe verschillende sectoren omgaan met de SDG's, wat goed gaat en wat beter kan. De SDG Booster vormt daarmee de agenda voor de korte termijn van acties die we nu moeten uitvoeren om de langetermijnwaarde te creëren.

Michael de Ridder

Inhoud

Wat zijn eigenlijk de SDG's?	4
De uitdaging is om verder te gaan dan alleen plotten op bestaand beleid	5
Realisatie SDG's alleen te bereiken met samenwerking	9
Aandachtsgebieden in Nederland	13
Het regeerakkoord langs de SDG-meetlat	15
Bedrijfsleven omarmt SDG's, maar verantwoording kan concreter	16
Decentrale overheid wacht op Rijk	18
Goededoelenorganisaties dragen al bij, maar moeten dat ook zichtbaar maken	20
Impact meten staat hoog op de agenda van social enterprises	23
Contact	26

Wat zijn eigenlijk de SDG's?

In september sloten de 193 regeringsleiders van de lidstaten van de Verenigde Naties een historisch akkoord over de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling. De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) gelden voor de periode 2015-2030 en zijn de opvolger van de millennium doelstellingen. In 2000 aanvaardden de wereldleiders de Millennium Development Goals (MDG), die de grootste problemen in de armste ontwikkelingslanden in 15 jaar moesten halveren. Het ging om doelen op de terreinen armoede, honger, primair onderwijs, milieu (inclusief drinkwater en sanitair), man-vrouw ongelijkheid en sterfte onder kinderen en moeders en sterfte door overdraagbare ziekten. Waar de millennium doelstellingen vooral gericht waren op het verlichten van de armoede in ontwikkelingslanden, is de 2030 agenda een brede duurzaamheidsagenda voor alle landen, dus ook voor de westerse landen als Nederland. De 17 doelstellingen zijn uitgewerkt naar 169 targets (subdoelen), waarvan 43 zogenaamde 'means of implementation'. De gemaakte afspraken zijn niet wettelijk bindend, maar zijn inspanningsverplichtingen. Landen zijn opgeroepen om de mondiale SDG's te vertalen naar nationale doelstellingen en beleid en zich te committeren om er alles aan te doen om bij te dragen aan rechtvaardigheid, veiligheid en welvaart in de wereld.

Verwijzing naar 169 targets (subdoelen).

Meten van SDG's: een eerste beeld voor Nederland (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016).

Eerste Nederlandse SDG rapportage: Nederland ontwikkeld duurzaam (mei 2017).

Rapportage over status van implementatie van SDG's in het Nederlands Koninkrijk (juli 2017).

GRI en UN Global Compact leiden samen een programma ***“Business Reporting on the SDG’s”*** met strategische en technische ondersteuning van PwC. In september 2017 is de eerste publicatie gepresenteerd tijdens de UN Global Compact Business Leaders Summit in New York. Deze publicatie “An Analysis of Goals and Targets” is een eerste stap op weg naar een uniform mechanisme voor bedrijven om te rapporteren op de SDG's en bijhorende subdoelen. Linda Midgley leidt het PwC team vanuit Nederland, met ondersteuning van collega's uit de VS, VK en Taiwan.

<https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/publications/assets/SDG's-business-reporting-analysis.pdf>

De uitdaging is om verder te gaan dan alleen plotten op bestaand beleid

PwC heeft vorig jaar een begin gemaakt met het betrekken van vier SDG's bij haar strategie. Dit zijn gebieden waarop PwC de komende jaren extra stappen wil zetten om haar positieve impact te vergroten. Net als andere bedrijven, hoeft PwC niet helemaal op nul te beginnen op het terrein van de SDG's. 'Er gebeurt gelukkig al veel, maar de SDG's geven handvatten om meer positieve impact te maken en het zou een gemiste kans zijn om alleen bestaande positieve of negatieve impact in kaart te brengen,' aldus verantwoordelijk bestuurder Ad van Gils van PwC.

'De SDG's vormen een wereldwijde veranderagenda. Met onze ambitie een purposegeleide en waardengedreven organisatie te worden, geven wij ons rekenschap van de impact die we maken in de wereld en is het logisch om ons hierbij aan te sluiten,' vertelt Ad van Gils. Maar omdat de VN in 2015 maar liefst zeventien doelstellingen formuleerden met daaraan gekoppeld 169 subdoelen, was selectie van de doelen een eerste stap. Deze is gezet door te analyseren welke doelen voor PwC het meest relevant zijn (in totaal negen SDG's) en vervolgens van hieruit een nadere keuze te maken voor vier SDG's. Ad van Gils: 'De SDG's bestrijken een heel breed gebied en wij zijn ervan overtuigd dat we veel effectiever zijn als we ons richten op die goals die het meest aansluiten bij onze strategie en kernactiviteiten.'

Valkuil

Van Gils benadrukt dat het belangrijk is om keuzes te maken omdat we realistische doelen willen stellen die we ook waar kunnen maken. 'Een valkuil van de SDG's is dat we deze plotten op bestaand beleid en reeds voorgenomen maatregelen en dat het daarbij blijft. Dat is nadrukkelijk niet de bedoeling. Bij de vier die we hebben gekozen, hebben we expliciet de vraag gesteld of we daar voldoende op doen. Vallen er gaten? Meten we voldoende? Doen we het goede? Overigens zijn het onze stakeholders die daar antwoord op moeten geven, dus dit onderwerp zullen we zeker inbrengen in de stakeholderdialoog die we komend voorjaar weer gaan voeren.'

Werk in uitvoering

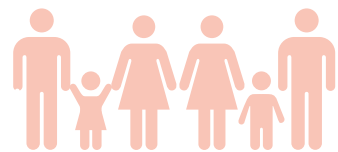
Voor een groot deel is de uitwerking van wat PwC (extra) kan doen om bij te dragen aan de gekozen SDG's werk in uitvoering.

'De uitwerking van Duurzame consumptie en productie (SDG12) is bij PwC echter al vrij ver gevorderd. Daar heeft de vraag 'of we genoeg doen op dit gebied' geleid tot het formuleren van de ambitie om in 2030 circulair te opereren, dus zonder emissies, zonder afval en met optimaal (her)gebruik van producten en materialen. Dat heeft bijvoorbeeld geleid tot extra maatregelen om PwC's wagenpark versneld te elektrificeren, waardoor het aandeel elektrische auto's vorig jaar is gegroeid van twee naar twaalf procent. De circulaire ambitie heeft bovendien sterk bijgedragen aan het ontwikkelen van een indicator waarmee de voortgang van circulariteit in de bedrijfsvoering gemeten kan worden. Ad van Gils: 'We zijn nu bezig het aspect van duurzaam inkopen ook op te nemen in de circulaire indicator. Daarmee laten we aan de buitenwereld zien wat we doen, en dagen we onszelf uit inkoopgebieden te identificeren waarop we nog meer impact kunnen maken.'

Gemeenschappelijke taal

De SDG's hebben niet alleen invloed op de eigen bedrijfsvoering van PwC, maar ook op de ontwikkeling van haar dienstverlening. 'De SDG's dragen bij aan de transitie waar heel veel bedrijven in zitten. Veel ondernemingen zijn bezig met een transformatie naar een duurzame organisatie met meer oog voor de omgeving. Wij helpen

Figuur 1 SDG selectie PwC NL

SDG	Land (CBS rapport)	Land (SDG Navigator)	Sector (Impact)	Sector (Kans)	Materieel thema PwC	Kritische Succes Factor PwC NL	Totaal relevantie PwC NL
1 Bestrijding van armoede							Low
2 Goede voeding en duurzame voedselproductie							Low
3 Gezondheid en welzijn	●		●		●		Medium
4 Toegankelijk en goed onderwijs	●		●		●	●	Medium/ High
5 Gendergelijkheid			●	●	●	●	High
6 Zoet water en waterkwaliteit		●					Low
7 Betaalbare en schone energie		●		●			Medium
8 Economische groei en eerlijk werk	●	●	●	●		●	High
9 Duurzame infrastructuur, bedrijvigheid en innovatie					●	●	Medium/ High
10 Minder ongelijkheid					●	●	Medium/ High
11 Duurzame steden	●	●					Low/ medium
12 Verantwoorde consumptie en productie		●		●			Medium/ High
13 Klimaatbescherming			●	●			Medium/ High
14 Bescherming van zee en kust		●					Low
15 Bescherming van bos, land en bodem							Low
16 Vrede, recht en sterke instituties						●	High
17 Internationale samenwerking	●				●	●	Medium/ High

bedrijven en organisaties bij dergelijke transformatieprocessen.’ En het feit dat we daar zelf ook mee aan de slag zijn, maakt ons natuurlijk veel geloofwaardiger naar onze opdrachtgevers.’

Van Gils ziet nog een belangrijk gebied waarop PwC volgens hem een grote taak heeft die dicht bij haar corebusiness aan ligt: het bijdragen aan het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal waarmee bedrijven kunnen communiceren over de SDG’s en hun voortgang daarop kunnen rapporteren. ‘De huidige indicatoren die inzicht geven of de zeventien doelen en 169 subdoelen worden gehaald zijn nog voornamelijk gericht op overheden. GRI, de organisatie die standaarden opstelt voor het rapporteren van niet-financiële informatie, is bezig deze nu te vertalen voor het bedrijfsleven. We zijn heel blij dat een team van PwC’ers hieraan bijdraagt.’

Pragmatische aanpak

Ad van Gils pleit voor een pragmatische aanpak. ‘Er zijn zeventien doelen, tientallen subdoelen en een paar honderd indicatoren. We moeten erop bedacht zijn dat we de komende jaren niet alleen maar op papier bezig zijn met de SDG’s, bijvoorbeeld omdat we eerst alle impact willen meten. Maar het zal waarschijnlijk jaren duren voordat dat mogelijk is. Laten we er geen papieren tijger van maken, maar vooral gewoon beginnen.’

Figuur 2 'Value creation'
Jaarbericht PwC 2016/2017

🔍 Mouse-over om te vergroten

Figuur 3 'Integrated tabel'
Jaarbericht PwC 2016/2017

🔍 Mouse-over om te vergroten

Hij pleit verder voor samenwerking tussen alle partijen die bezig zijn met de uitwerking van de SDG's naar concrete doelen voor hun organisatie. 'Dit is een onderwerp waar niemand alle wijsheid in pacht heeft, waarop we dus kennis moeten uitwisselen om niet allemaal het wiel opnieuw uit te vinden. En gezamenlijk maken we de impact die nodig is om de SDG's daadwerkelijk te realiseren.

Stappenplan 'Breng een focus aan in je bijdrage aan de SDG's'

De SDG's beslaan een breed terrein en zijn complex. Het is van belang om als organisatie focus aan te brengen om je SDG inspanningen effectief te maken en impact te genereren. Daarnaast helpt dit de zichtbaarheid rondom je targets en resultaten aan je stakeholders te laten zien. Om tot een focus te komen, hebben we bij PwC gekeken naar onze potentiële impact vanuit verschillende invalshoeken:

- Hoe zijn de SDG's te koppelen aan de materiële thema's voor je organisatie, rekening houdend met de behoeften van je stakeholders?
- Wat zijn de prioriteiten van het land of regio waarin je opereert?
- Wat is relevant voor jouw sector?
- Wat is relevant voor je strategie, je purpose en je waarden?

Dit leidde bij PwC NL tot het overzicht op pagina 6 met als uitkomst negen relevante SDG's met als overall score 'Medium/High' of 'High'. Dit betekent dat deze SDG's dicht bij ons als bedrijf staan en wij bij kunnen dragen aan de realisatie van deze doelen met onze activiteiten (met onze mensen, onze klanten en de maatschappij). PwC heeft vervolgens een verdere prioritering gemaakt en legt haar focus op de eerdergenoemde vier SDG's.

De volgende stap is het integreren van de gekozen SDG's in je waardecreatieproces, waarmee je borgt dat de doelen een belangrijke input zijn voor je strategische keuzes. Zie figuur 2 hoe wij dat hebben opgenomen in ons jaarbericht.

Daarna hebben wij de vier SDG's verbonden aan onze materiële onderwerpen, focusgebieden, kritische succesfactoren en targets en uitkomsten. Zie hiervoor ons [jaarbericht](#) en figuur 3 waarin dit is opgenomen.

De volgende stap is het, in afstemming met interne en externe stakeholders, vaststellen van je doelen en bijbehorende meetbare indicatoren voor je focus SDG's.

Zo hebben wij zoals ook in het interview met Ad van Gils benoemd voor SDG 12 de ambitieuze doelstelling geformuleerd om in 2030 volledig circulair te zijn en hebben we een passende KPI ontwikkeld waarmee we onze voortgang kunnen monitoren.

Vertaal je doelen vervolgens naar concrete prioriteiten en acties die je, samen met je stakeholders regelmatig evalueert en aanscherpt. Dit zal een on-going proces zijn, waarbij je telkens kritisch dient af te

wegen waarmee je de meeste impact weet te realiseren.

Voor PwC betekende onze circulaire ambitie bijvoorbeeld dat we vanaf 2025 in ons wagenpark geen lease auto's meer zullen hebben die rijden op fossiele brandstof. Om dit te realiseren implementeren we al de nodige maatregelen, waaronder een bonussysteem waardoor volledig elektrische auto's aantrekkelijker worden om te leasen.

Tips

Global Goals Business Navigator en SDG selector

PwC UK heeft de *Global Goals Business Navigator* en *SDG selector* ontworpen, tools waarmee organisaties snel kunnen analyseren welke SDG's aansluiten bij hun (bedrijfs) activiteiten. Daarmee krijgen ze ook inzicht in de manier waarop zij de eerste belangrijke stappen kunnen nemen om hun negatieve impact te verkleinen en hun positieve impact te vergroten.

Transparant over impact

Wees transparant en maak je impact daadwerkelijk zichtbaar, zowel de

positieve als de negatieve. Steeds meer consumenten vragen naar de herkomst van producten, naar de manier waarop zij geproduceerd zijn of hoe diensten worden geleverd. Transparantie heeft een positieve invloed op vertrouwen en het borgen van de reputatie van organisaties.

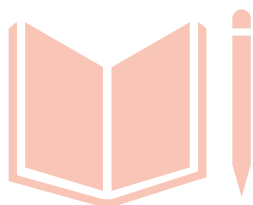
Leren door afstemming met peers en in de keten

Voor veel organisaties is rapporteren het startpunt om inzicht te krijgen in het proces of in de keten en daarmee is verantwoordelijk ook een stimulans om de impact te maximaliseren of de verantwoordelijkheid in de keten te vergroten. Verslaggeving werkt dan als breekijzer om processen en inzicht te verbeteren. Om verdere verbeteringen

door te voeren en te leren is het ook belangrijk om het gesprek aan te gaan met peers of met andere partijen in de keten en door het delen van best practices.

Toetsen van informatie door de accountant

Het verkrijgen van assurance op het jaarverslag door de externe accountant was voor PwC een belangrijke stap om de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de informatie in haar jaarverslag te verbeteren. Het verkrijgen van assurance bij niet-financiële informatie wordt steeds belangrijker en het is daarom logisch én van groot belang om de voortgang op de SDG-doelstellingen hierin mee te nemen.

Realisatie SDG's alleen te bereiken met samenwerking

PwC omarmt de SDG's en zet SDG Booster op om samenwerking te bevorderen. PwC heeft de SDG's gekoppeld aan haar strategie en eerste specifieke doelstellingen op relevante thema's voor PwC gesteld. Daarnaast wil PwC de private en (semi)publieke sector bij elkaar brengen om kennisuitwisseling en partnering op het gebied van de SDG's te faciliteren.

Daarom heeft PwC onderzoek gedaan naar de stand van zaken met betrekking tot de SDG's binnen de centrale en decentrale overheid, 40 vooraanstaande bedrijven in Nederland, 378 goedbedoelenorganisaties en 24 social enterprises. Dit heeft plaatsgevonden door middel van deskresearch (onder andere beoordeling van jaarverslagen), enquêtes en interviews. In onderstaande paragrafen worden de uitkomsten uit het onderzoek kort belicht. Er wordt aangegeven welke SDG's prioriteit hebben voor de verschillende sectoren en in welke mate hier per sector aandacht aan wordt besteed en over verantwoord wordt. Tevens wordt aangegeven welke uitdagingen voor de sectoren gelden. Daarna worden de sectoronderzoeken en de belangrijkste uitdagingen samengebracht. Voor een beschrijving van de specifieke onderzoeksmethode per sector zie de verschillende hoofdstukken achter deze samenvatting.

Bedrijfsleven omarmt SDG's, maar verantwoording kan concreter

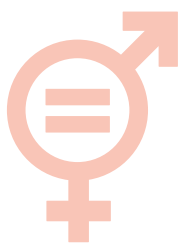
PwC gelooft dat als het bedrijfsleven een stevige verantwoordelijkheid neemt en gaat samenwerken met de private en (semi)publieke sector, er een grotere kans bestaat dat de SDG doelstellingen worden bereikt. Wij hebben bij klanten de ervaring opgedaan dat de SDG's binnen bedrijven momentum krijgen als de CEO en het senior-leiderschap het belang van de SDG's onderkennen en uitdragen en koppelen aan de purpose van het bedrijf.

Bedrijven kunnen echt verschil maken als zij zich niet richten op alle zeventien SDG's, maar focussen op een beperkt aantal relevante doelen, en daarnaast kiezen tussen de onderlinge subdoelen. Vervolgens kunnen bedrijven actie ondernemen op en verantwoording afleggen over de gekozen SDG prioriteiten.

Hierbij is het essentieel dat bedrijven indicatoren en toelichtingen opstellen voor de door hen geselecteerde SDG's, waar mogelijk kwantitatief. Dit creëert transparantie en moedigt aan om op deze thema's te sturen. Op dit punt kunnen Nederlandse bedrijven nog stappen maken. Wij zien namelijk dat zij de SDG's op een pragmatische wijze hebben omarmt door ze relatief vaak te noemen in hun verslagen, zonder echter concrete doelstellingen en indicatoren te noemen waarmee de gewenste impact gemaakt moet worden.

Decentrale overheid wacht op Rijk

Uit het onderzoek blijkt dat decentrale overheden behoefte hebben aan meer leiderschap en coördinatie, mits dit in samenspraak gebeurt. De overheid zal een duidelijke lijn moeten uitzetten waarin de grootste uitdagingen en prioriteiten naar voren worden gebracht. Echter, de centrale overheid ziet deze rol niet voor zichzelf alleen weggelegd en verwacht juist initiatief van partners buiten de overheid.

Decentrale overheden verzamelen en registreren vanuit hun wettelijke taak momenteel al veel informatie. Er bestaat dan ook weinig behoefte om deze vereisten verder uit te breiden of nieuwe instrumenten voor het meten van de voortgang op de SDG's te implementeren. Ze willen deze integreren in bestaande rapportages. Daarnaast gaven zij tevens aan dat zij graag meer handvatten

ontvangen om de SDG's een plek te kunnen geven in hun bestaande processen en systemen.

Diverse partijen, waaronder de decentrale overheden dringen aan op een goede publiekscampagne door de centrale overheid en zien daarnaast een rol weggelegd voor onderwijs in het opnemen van de SDG's in het onderwijscurriculum. Er is een cultuurverandering nodig: hoe leer je om een duurzame burger te zijn?

In het verlengde hiervan geeft de Coördinator Nationale Implementatie aan dat circulair de oplossing is van veel maatschappelijke problemen, wat betekent dat de focus moet liggen op duurzame kleding- en voedselproductie als onderdeel van de publiekscampagne en acties die opgepakt moeten worden. Hier bestaat momentum om de maatschappelijke taak beter te kunnen communiceren aan de burger/maatschappij langs de lijnen van de SDG's.

Goededoelenorganisaties dragen al bij, maar moeten dat ook zichtbaar maken

Goededoelenorganisaties zijn misschien wel de eerste type organisaties waar je aan denkt als het gaat om duurzame ontwikkeling. De tendens binnen de goede doelensector is het steeds meer samenwerken met andere partijen zoals lokale partners, andere goede doelen, maar ook de publieke sector en het bedrijfsleven. De SDG's zouden hierbij kunnen helpen. Hoewel elk goed doel in principe – bewust of onbewust – bijdraagt aan de realisatie van de SDG's, wordt deze bijdrage lang niet altijd gecommuniceerd of

verantwoord langs de lijnen van de SDG's. Goede doelen verantwoorden, zoals blijkt uit de onderzoeken van PwC, minder over SDG's dan het bedrijfsleven dat op dit moment doet.

Volgens PwC hebben de SDG's potentie als gemeenschappelijke taal om goede doelen verder te helpen in het beschrijven en meten van hun impact en om verbinding te creëren buiten de sector. Uit de inventarisatie tezamen met het CBF blijkt dat dit nieuwe onderwerp in de sector nog niet overal bekend is. 67% van de goede doelen geeft aan bekend te zijn met de SDG's. Maar de vraag die nu aan de orde is: Hoe verhoud ik mij als goed doel tot de SDG's? wordt niet altijd gesteld. Dat blijkt uit aanvullend onderzoek van PwC. 20% van de goede doelen lichten de SDG's toe in hun jaarverslag, waarbij nog niet in alle gevallen wordt ingegaan op de bijdrage aan de SDG's door de organisatie.

Impact meten staat hoog op de agenda van social enterprises

Social enterprises zijn organisaties die functioneren als een gewone onderneming, maar waarbij geld verdienen niet het doel is, maar een middel om de wereld rechtvaardiger en socialer te maken. Het sociale of ecologische doel staat voorop. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om ondernemingen die zich inzetten voor eerlijke handel, voor meer sociale samenhang, of die de keten geheel circulair maken. Social enterprises zijn gestart vanuit een maatschappelijke doelstelling en ze willen een bijdrage leveren aan het oplossen van één of meerdere maatschappelijke problemen. De organisatie

heeft primair een maatschappelijke missie: impact first. Dit sluit perfect aan bij de beweging die de SDG's op moeten roepen.

Social enterprises zijn de organisaties die de verbinding kunnen maken, zij kunnen bijvoorbeeld in het gat springen waar bedrijven zelf niet op een effectieve of economisch manier hun beoogde maatschappelijke bijdrage kunnen realiseren, maar dat willen doen via ketenpartners. Traditionele bedrijven leren van de innovatiekracht van nieuw opgestarte bedrijven als social enterprises. Denk hierbij aan het grootschalig in dienst nemen van mensen met een arbeidsbeperking, het meer circulair maken van processen of het verduurzamen van inkopen. Om hier versnelling in aan te brengen, zouden deze samenwerkingsverbanden meer gestimuleerd kunnen worden door wet- en regelgeving.

Uit het onderzoek blijkt dat de SDG's nog niet gezien worden als mechanisme om te communiceren en/of verantwoorden over de impact die de organisatie nastreeft. Social enterprises meten impact vanuit hun missie. Zolang er geen vraag is van opdrachtgevers, klanten of financiers om dit in kaders van SDG's te plaatsen zal dit niet veranderen.

SDG's als mechanisme van verantwoorden over impact?

PwC heeft zich de vraag gesteld of het bepalen van de impact langs de lijnen van de SDG's een mechanisme kan zijn, waarlangs vergelijkbaarheid en transparantie vorm kan krijgen.

In onze visie is samenwerking en daarmee het oplossen van maatschappelijke problemen alleen effectief als we weten wat de prioriteiten van de verschillende samenwerkingspartners zijn en we daarover ook verantwoordt. Zodra organisaties prioriteiten stellen langs de lijnen van de SDG's en hierover gaan verantwoorden, wordt de maatschappelijke impact van de private en (semi)publieke organisaties op de SDG's zichtbaar en kunnen partijen elkaar daardoor beter vinden op de verschillende subdoelen. Voorwaarde is om transparant te zijn en de daadwerkelijke impact zichtbaar te maken, want zodra bekend is waar en hoe impact wordt behaald kan men deze gaan maximaliseren en de verantwoordelijkheid voor de hele keten vergroten. Daarmee pleit PwC voor het integreren van de SDG's in de strategie en bedrijfsvoering (zie interview met Ad van Gils over hoe PwC haar eerste stappen heeft gezet).

De grootste bedrijven van Nederland moeten vanaf 2017 al verplicht openheid geven over milieu- en maatschappelijk beleid. Dit is voortgekomen uit een besluit van de Europese Raad dat bedrijven met meer dan 500 medewerkers vanaf 2017 niet alleen over financiële, maar ook over niet-financiële zaken moeten verantwoorden. Maar zou deze verplichting niet moeten gelden voor alle organisaties: groot en klein, privaat en (semi)publiek?

Op dit moment is voor Nederland in beeld gebracht op welke overheidsindicatoren reeds gemeten wordt (zie CBS rapportage).

Echter, deze indicatoren hebben beperkte toepasbaarheid op individuele organisaties. Deze indicatoren zouden vertaald moeten worden naar indicatoren op organisatie niveau, zodat op organisatie niveau transparant gerapporteerd kan worden over de impact die de organisatie heeft op de SDG's (zowel positieve als negatieve impact). De organisatie-indicatoren zouden idealiter wereldwijd toepasbaar zijn. Daarbij dient tevens rekening gehouden te worden met het ontwikkelen van indicatoren op outcome/ impact niveau, daar waar veel van de indicatoren op dit moment input of output van een activiteit meten.

Realisatie SDG's alleen te bereiken met samenwerking

In september 2015 hebben alle leden van de Verenigde Naties de toekomstagenda voor duurzame ontwikkeling 2015-2030 onderschreven. De SDG's appelleren nadrukkelijk aan centrale en decentrale overheden, private en (semi)publieke organisaties om bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen. Er zijn duurzame, samenhangende oplossingen nodig, zowel voor de private als (semi) publieke sector, zowel op internationaal niveau als in eigen land. De realisatie van de SDG's zal alleen lukken als alle partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het 'grotere geheel' en samenhangende oplossingen creëren. Een positief constructieve houding naar de potentie van andere sectoren is daarbij cruciaal.

En daarbij is tevens een belangrijke rol weggelegd voor de maatschappij/consument/burger (verder maatschappij). De SDG's zijn al bekend vanaf 2015, de eerste awareness is gecreëerd, maar er is meer actie nodig om deze doelstellingen als Nederland te realiseren in 2030. De SDG's moeten echt gaan leven, niet alleen voor de overheid en organisaties, maar ook voor de maatschappij. Hiermee zal een vraag aan de organisaties ontstaan wat de impact langs de lijnen van de SDG's is en welke positieve dan wel negatieve impact de organisaties hebben. Een publiekscampagne is nodig om ook de maatschappij veel bewuster te maken van zijn of haar positieve en negatieve impact.

Er zal een maatschappelijk proces op gang moeten komen waarin verschillende stakeholders met elkaar in gesprek komen over de manier waarop de SDG-agenda in Nederland kan worden geïmplementeerd en gemonitord. En dat daarnaast gekozen wordt voor de juiste prioriteiten, zodat Nederland voldoende bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen in Nederland en wereldwijd.

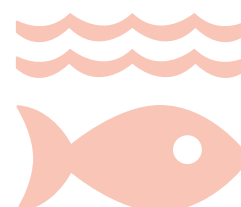
In ons onderzoek hebben we de sectoren gevraagd op welke SDG's zij werkzaam zijn en een positieve impact realiseren, dan wel de negatieve impact proberen te verlagen. Hieruit is het overzicht over de sectoren heen naar voren gekomen (zie figuur rechts).

Thema's als Gezondheid en Welzijn (SDG3), Goed onderwijs (SDG4) en Fatsoenlijke banen en economische groei (SDG8) worden het meest als prioriteit benoemd. Bescherming van zeeën en oceanen (SDG14) en Schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen (SDG6) worden het minst als prioriteit benoemd. Wat opvalt is dat de prioritering voor thema's door de verschillende sectoren verschilt. Op basis van de analyse kan nog geen conclusie getrokken worden over gaten waar op dit moment geen actie door de organisaties plaatsvindt of kansen voor samenwerking bestaan. Hiervoor is meer informatie nodig op het niveau van de subdoelen en daarnaast dient de communicatie en verantwoording langs de lijnen van de SDG naar een hoger plan gebracht te worden, zodat dit op basis van verantwoording zichtbaar kan worden gemaakt.

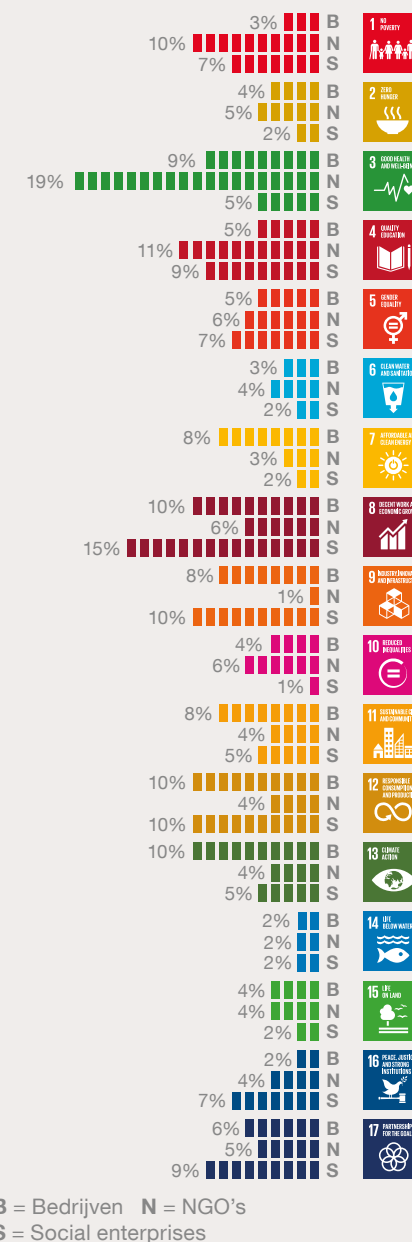
Graag zouden wij het onderzoek komend jaar dan ook willen uitbreiden en deze analyse verder vormgeven.

Op de volgende twee pagina's benoemen we aandachtsgebieden ten aanzien van de SDG's en geven we een overzicht van de kansen voor samenwerken en inzichtelijk maken van de impact op de SDG's. Daarnaast laten we ter inspiratie voorbeelden van samenwerking op de aandachtsgebieden zien die we zijn tegengekomen in ons onderzoek.

De data die we hiervoor gebruikt hebben, hebben we geschoond voor de organisaties die hun werkgebied alleen buiten Nederland hebben. Organisaties die zowel in Nederland als in het buitenland werkzaam zijn hebben we meegenomen in de analyse.

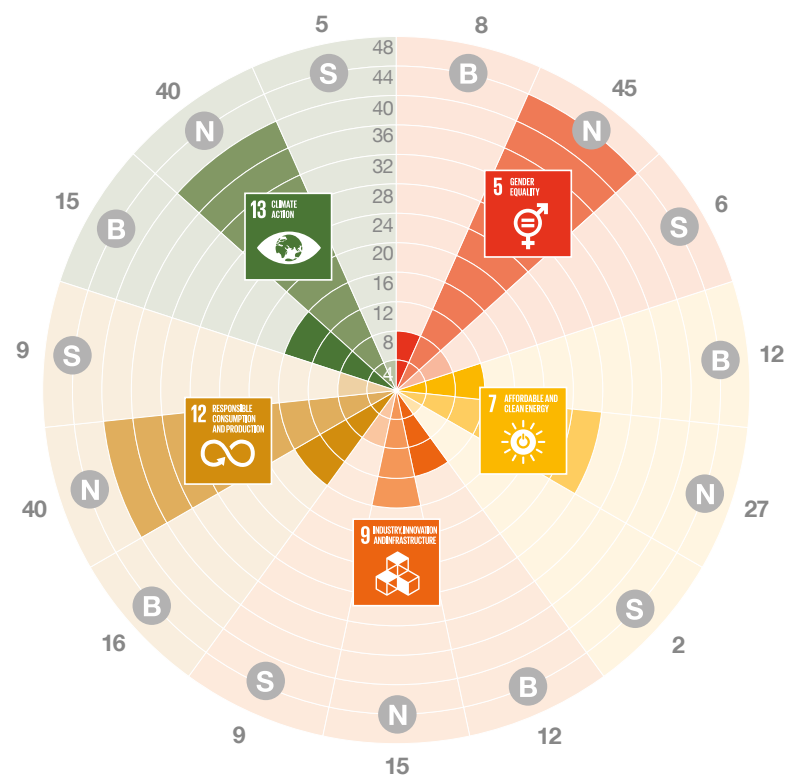

Verdeling SDG's per sector

Aandachtsgebieden in Nederland

Figuur 4 Aantal keer SDG's benoemd per sector op aandachtsgebieden

Het rapport van het CBS van november 2016 laat zien welke aandachtsgebieden de Nederlandse overheid heeft benoemd. De Nederlandse SDG rapportage van mei 2017 schetst een duidelijk beeld van de voortgang van Nederland op de SDG's. Uit de rapportage blijkt dat Nederland op bijna alle SDG's nog uitdagingen heeft, maar dat grote uitdaging bestaat op met name SDG 5, 7, 9, 12 en 13. In het CBS rapport worden uitdagingen op subdoelen gegeven die linken met de doelen benoemd door de overheid (bijvoorbeeld 1.2, 4.5 en 10.3 met SDG 5).

Kansen

- Uitrollen van een goede publiekscampagne door de overheid en het opnemen van de SDG's in het onderwijscurriculum door het onderwijs.
- Focus leggen op een beperkt aantal relevante doelen en kies daarnaast voor onderliggende specifieke subdoelen.
- Bij publiek-private samenwerkingen de doelstelling van de samenwerking koppelen aan concrete doelen van de SDG's.
- Wees transparant en maak je daadwerkelijke impact (zowel positief als negatief) zichtbaar.
- Opstellen van een mechanisme op basis waarvan alle organisaties langs de lijnen van de SDG's kunnen communiceren en verantwoorden over de impact die zij hebben gehad.
- Het bepalen van ambities en indicatoren om dit te meten op diverse niveaus (wereldwijd, nationaal en op organisatie niveau), die idealiter wereldwijd toepasbaar en daarmee vergelijkbaar zijn.

Voorbeelden van samenwerking (SDG17) ter inspiratie:

- He For She is een solidariteitscampagne van de VN die mannen en jongens als bondgenoten betreft bij het bereiken van meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen (gendergelijkheid). Dit gebeurt via de website www.heforshe.org. HeForShe Champions Nederland: UN Women Nationaal Comité Nederland heeft de mannelijke Nederlandse partijleiders uitgenodigd om zich uit te spreken voor vrouwenrechten en gendergelijkheid, en een persoonlijke belofte te doen om dit vanuit hun positie te stimuleren (SDG5).
- De Normaalste Zaak is een groeiend netwerk van bijna 500 MKB-ondernemers én grote werkgevers. Samen bouwen zij aan een inclusieve arbeidsmarkt, waarin iedereen die kan en wil werken welkom is. Onder de naam 'de 99van' initieert De Normaalste Zaak in samenwerking met regionale werkgeversverenigingen daadkrachtige, herkenbare lokale netwerken in Nederland (SDG5).
- In mei 2016 is een schetsontwerp ('Grand Design') gemaakt voor duurzame energie productie en infrastructuur in Lelystad. Dertien lokale en energie-gerelateerde partijen waaronder Alliander hebben middels het ondertekenen van een intentieverklaring afgesproken om onderdelen van het Grand Design te ontwikkelen. Het is onderverdeeld in deelprojecten op drie gebieden: verduurzaming bestaande bouw, biogas en duurzame brandstof BioLNG (SDG7).
- Nederland circulair! De ondergrondse infrastructuur in Nederland is verouderd, wordt steeds complexer en verandert als gevolg van meer wind- en zonne-energie en draadloze communicatie. Ook maakt klimaatverandering door grotere weersextremen buizen en leidingen kwetsbaarder. Deze veranderingen vragen om een nieuwe aanpak door de hele sector (SDG9).
- Het doel van Madaster is afval te elimineren door materialen een identiteit te geven. Het Madaster platform fungeert als een publieke, online bibliotheek van materialen in de gebouwde omgeving. Het Madaster platform registreert, ordent, bewaart en ontsluit data met veel aandacht voor veiligheid, privacy en continuïteit (SDG12).
- Met boerenverstand en met hoogwaardige technologie hebben de initiatiefnemers van Kipster een boerderij ontwikkeld waar de kip weer kip mag zijn, en het milieu zoveel mogelijk wordt ontzien. Een volledig duurzame en circulaire kippenstal die ook economisch rendabel is. De Nederlandse Dierenbescherming, Milieudefensie, Urgenda, Wageningen University en tal van andere specialisten zijn bij het ontwerpproces betrokken (SDG12).
- Mobiliteit is verantwoordelijk voor een groot deel van de CO₂ uitstoot in Nederland. Als voorloper in duurzaam vervoer heeft de spoorsector haar verantwoordelijkheid genomen. Sinds 1 januari 2017 rijden alle treinen van de NS op groene stroom. Die stroom is afkomstig van nieuwe windparken van energieleverancier Eneco (SDG13).

Voorbeelden van overkoepelende samenwerkingsverbanden

SDG Charter, Building Change (adoptie SDG), Oproep tot duurzaam regeerakkoord, Dutch Sustainable Growth Coalition, Dutch SDG Investing (SDGI) Agenda

Het regeerakkoord langs de SDG-meetlat

SDG 1: Er worden extra middelen ingezet voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder van kinderen.

SDG 2: In het kader van ontwikkelingssamenwerking is het toekomstige beleid gericht op impact en meerwaarde, met speciale aandacht voor de meest kwetsbaren zoals vrouwen en kinderen.

SDG 3: Voor preventie en gezondheidsbevordering is 170 miljoen euro beschikbaar (daarna twintig miljoen euro per jaar).

SDG 4: 170 miljoen euro voor versterking van de vroeg- en voorschoolse educatie en 5 miljoen extra voor aanpak laaggeletterden.

SDG 5: Het (niet-overdraagbare) kraamverlof voor partners wordt verlengd. Dat vergroot de kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt, omdat er minder verschil zit in de duur van verlof voor beide ouders.

SDG 6: Er wordt een beleidsprogramma opgesteld om de hoeveelheid microplastics, medicijnresten en (andere) hormoon versturende stoffen in het drink- en oppervlaktewater te verminderen.

SDG 7: Er komt een nationaal klimaat- en energieakkoord, met als uitgangspunt 49 procent reductie in 2030.

SDG 8: De lasten op arbeid worden verlaagd, wat werken meer lonend maakt.

SDG 9: Voor infrastructuur wordt cumulatief twee miljard euro beschikbaar gesteld in de eerstkomende drie jaar (daarna wordt het structurele budget met honderd miljoen euro verhoogd).

SDG 10: Grondoorzaken van migratie moeten bestreden worden door een gerichte aanpak voor verbetering van de opvang in de regio.

SDG 11: Corporaties die investeren in verduurzaming kunnen een verhuurdersheffing ontvangen, waarvoor honderd miljoen euro per jaar wordt gereserveerd.

SDG 12: De Nederlandse agro-foodsector kan een belangrijke bijdrage leveren aan de duurzame voedselvoorziening voor de groeiende wereldbevolking.

SDG 13: De hoofdlijnen van de afspraken op het terrein van klimaat en energie in dit regeerakkoord worden verankerd in een Klimaatwet.

SDG 14: De uitvoering van het Deltaprogramma wordt voortgezet, en er bestaat een focus op het beschermen van gebieden als het Groene Hart, de Waddenzee en de Veluwe.

SDG 16: Defensie krijgt meer geld, volgend jaar komt er 910 miljoen euro beschikbaar.

Maak een einde aan extreme armoede en honger. Promoot gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Bespoedig de transitie naar hernieuwbare energie. Pak klimaatverandering aan. Dit zijn enkele van de zeventien SDG's die de VN heeft afgesproken om de wereld in 2030 een betere plek te maken. In mei dit jaar stuurde demissionair minister Ploumen de eerste Nederlandse rapportage over de uitvoering van ontwikkelingsdoelen naar de Tweede Kamer. Het rapport concludeerde dat de universele werking van de SDG's waardevolle kansen biedt. Maar dat voor een brede lokale acceptatie van de doelen meer zichtbare landelijke inzet nodig is.

SDG's slechts één keer genoemd

Als je dit zo leest, zouden de SDG's niet misstaan in het regeerakkoord. Daarin staat immers wat de regering in de komende kabinetsperiode wil doen en bereiken. Des te opvallender is het dat de SDG's slechts één keer worden genoemd in de plannen van het nieuwe kabinet. Niet verrassend is dat bij het onderdeel ontwikkelingssamenwerking. Dit wil uiteraard niet zeggen dat het kabinet-Rutte III geen aandacht besteedt aan de SDG's. We hebben het regeerakkoord eens langs de SDG-meetlat gelegd. Per SDG wordt in dit rapport één activiteit benoemd die opgepakt wordt. Voor het volledige overzicht wordt verwezen naar de [blog](#) van PwC.

Gemiste kans

Het regeerakkoord raakt dus bijna elke SDG: de een meer dan de ander. Op sommige SDG's zien wij concrete doelstellingen, op andere slechts een kwalitatieve ambitie. Toch is het een gemiste kans dat het nieuwe kabinet de SDG's niet expliciet in het regeerakkoord heeft opgenomen. De SDG's zijn veel meer dan 'hulp' van rijke landen aan arme landen. De SDG's maken van alle landen 'ontwikkelingslanden', met elk zijn eigen specifieke uitdagingen. Veel private en (semi) publieke organisaties in Nederland omarmen de SDG's.

Voorbeeldrol

Juist tijdens deze regeerperiode had het fundament gelegd kunnen worden om het volledige spectrum van de SDG's te herkennen, om te werken aan het realiseren van de wereldwijde duurzaamheidsdoelen. Een integratie van de SDG's in het regeerakkoord was een uitgelezen kans om een voorbeeldrol voor anderen in de samenleving te geven. Om alle doelen te behalen in 2030 moeten regeringen, bedrijven, burgers en organisaties namelijk samenwerken. Precies zoals het rapport van Ploumen aangaf: meer zichtbare landelijke inzet van de SDG's is noodzakelijk voor een brede lokale acceptatie van de doelen. Het nieuwe kabinet-Rutte III heeft nog zo'n drieënhalf jaar om de daad bij het woord te voegen.

Bedrijfsleven omarmt SDG's, maar verantwoording kan concreter

Vorig jaar heeft PwC onderzoek gedaan naar de manier waarop 25 toonaangevende bedrijven uit verschillende sectoren zich verantwoorden over de SDG's en hun prestaties op de daaraan gelinkte duurzaamheidsindicatoren. Dit jaar is de 'SDG Challenge' uitgevoerd voor ruim 470 bedrijven uit 17 verschillende landen. In Nederland heeft PwC 40 bedrijven geselecteerd uit verschillende sectoren voor de tweede Challenge.

In het onderzoek zijn de bedrijven op de volgende drie punten beoordeeld op basis van openbare informatie uit jaarverslagen en duurzaamheidsverslagen:

1. Welke SDG prioriteiten zijn gekozen?

Voor de bedrijven die zelf geen SDG's hebben geprioriteerd/geselecteerd, heeft PwC de analyse uitgevoerd op basis van de SDG's die voor de industrie van dat bedrijf relevant zijn, zoals opgenomen in de SDG Selector.

2. Wat is de kwaliteit van verantwoord over SDG thema's die relevant zijn voor het bedrijf?

PwC heeft de verantwoording op de door het bedrijf geprioriteerde SDG's beoordeeld.

3. Hoe verantwoord bedrijven op verschillende performance indicatoren?

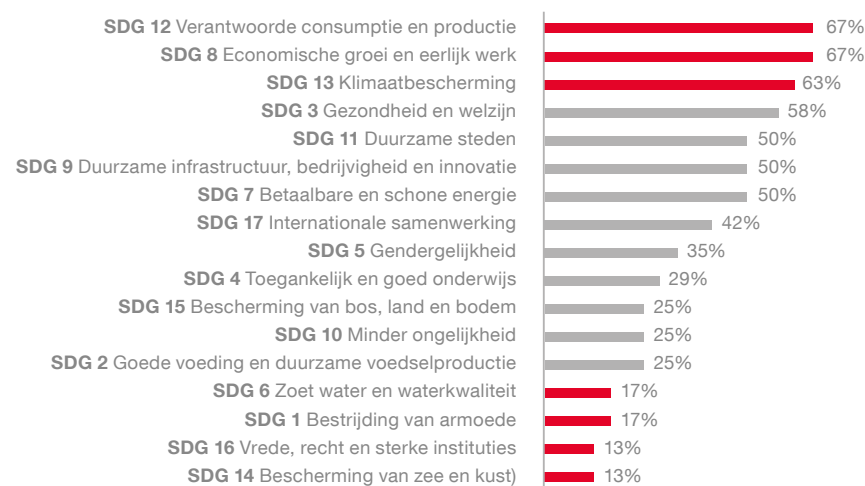
Voor 16 vaak verantwoorde performance indicatoren heeft PwC onderzocht of bedrijven over deze indicatoren verantwoorden en op welke wijze zij dit doen.

In deze publicatie zijn de meest belangrijke uitkomsten opgenomen die vergeleken worden met de uitkomsten uit onderzoeken in andere sectoren.

Voor meer uitleg over de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd en gedetailleerde uitkomsten verwijzen wij naar de [publicatie](#).

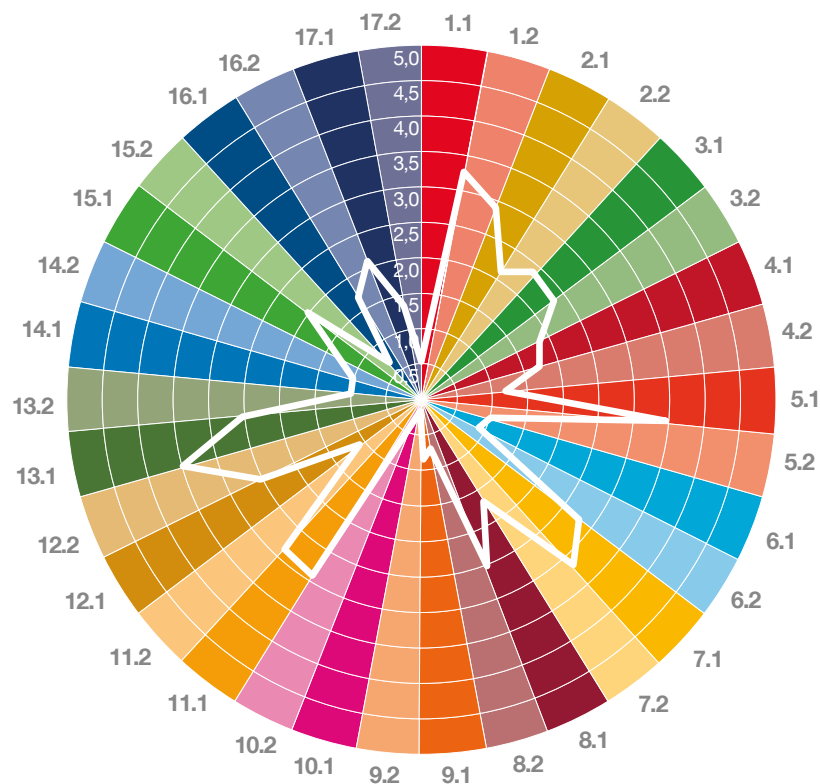
Figuur 5 SDG selectie door Nederlandse bedrijven

De SDG's die het vaakst (67%) als prioriteit zijn geselecteerd, zijn Duurzame consumptie en productie (SDG12) en Fatsoenlijke banen en economische groei (SDG8). Klimaatverandering aanpakken (SDG13) volgt met 63%. Bedrijven richten zich weinig op Einde aan armoede (SDG1) en Zoet water en waterkwaliteit (SDG6), Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid (SDG16) en Bescherming van zeeën en oceanen (SDG14).

Hier kunnen diverse redenen voor zijn, bijvoorbeeld dat bedrijven minder bekend zijn met deze SDG's, of dat ze verwachten (terecht of onterecht) dat sommige van deze SDG's door de overheid worden opgepakt. In de tabel op de volgende pagina wordt de verdeling van de SDG's ten opzichte van het totaal aantal benoemde SDG's gegeven.

Figuur 6 Gemiddelde verantwoordingsscore per SDG indicator (0-5)

- De kwaliteit van verantwoording is beter als bedrijven zelf SDG's hebben geprioriteerd. Daarnaast verantwoord bedrijven zich beter op thema's waarmee ze al bekend zijn (onder andere doordat ze al langer voorkomen in verslaggevingsstandaarden), zoals het aantal vrouwelijke managers en reductie van broeikasgassen.
- De indicatoren 13.1 Broeikasgassen reductie, 5.2 Vertegenwoordiging van vrouwen in leidinggevende functies en 1.2 Programma's van de onderneming ter ondersteuning van arme gemeenschappen rond bedrijfsfaciliteiten worden het beste verantwoord. Indicatoren waarvan de kwaliteit van verantwoording het laagst is, zijn: 10.1 Aantal managers uit ontwikkelingslanden, 10.2 Hoogste inkomens ten opzichte van het mediaan inkomen voor alle werknemers per land en 1.1 % werknemers dat een bedrag verdient dat hoger of gelijk is aan het leefbaar loon.

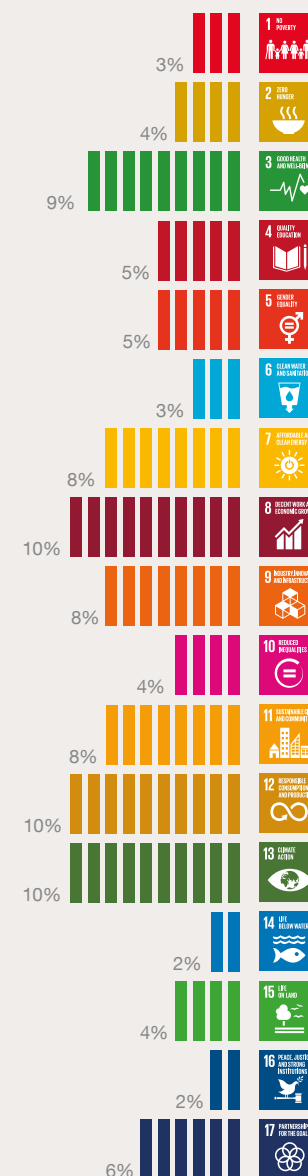
85%

(v 44%) noemt de SDG's in het verslag. Daarvan heeft ruim de helft ook een selectie gemaakt van relevante SDG's.

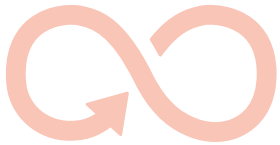
24

bedrijven hebben een prioriteit aangebracht bij de selectie van SDG's en 10 organisaties benoemen de SDG's zonder prioriteiten te stellen.

Verdeling SDG's bedrijfsleven

Decentrale overheid wacht op Rijk

Het CBS heeft in november 2016 een *rapport* gepubliceerd waarin een eerste verkenning is gedaan van het meten van de SDG-indicatoren voor Nederland. Dit rapport vormde een startpunt om een brede maatschappelijke discussie aan te gaan met onder meer NGO's, planbureaus, kennisinstituten, ministeries en andere organisaties over de voortgang op de SDG's in Nederland. Hierbij speelde enerzijds de discussie over de huidige voortgang van Nederland ten opzichte van de SDG's en hoe deze verder gestimuleerd zou kunnen worden, Nederland scoort duidelijk beter op sommige SDG's dan op andere. Anderzijds was een belangrijke discussie hoe voortgang op de SDG's goed gemeten zou kunnen en moeten worden. In dit rapport wordt aangegeven dat slechts een derde van de indicatoren (die als meetinstrument zijn geselecteerd om prioriteiten in Nederland ten aanzien van de SDG's) direct meetbaar zijn voor Nederland en dat dus nog veel indicatoren verder ontwikkeld moeten worden. Voor veel SDG subdoelen ontbreken nog nationale ambities en doelstellingen (en zijn daarmee nog geen indicatoren bepaald om deze doelstellingen te meten). Zo ontbreken bijvoorbeeld heldere doelstellingen voor wat betreft kenniskapitaal, een relevante SDG voor veel van westerse landen.

‘Circulair is de oplossing van veel maatschappelijke problemen.’

Verankering van SDG's binnen de centrale en decentrale overheid

De Nederlandse regering heeft zich gecommitteerd aan het realiseren van de SDG's in Nederland. Zij heeft de doelen ondergebracht bij de verschillende ministeries, waarbij gekeken is welke het meest passend is bij het af te dekken beleidsterrein. Binnen de ministeries zijn coördinatoren ('focal points') aangewezen die zorgdragen voor onderlinge afstemming tussen de ministeries op de thema's, zodat de juiste prioriteiten worden gesteld, interdepartementaal wordt samengewerkt en de interconnectiviteit niet uit het oog wordt verloren.

Om een goed beeld te krijgen van de activiteiten, verantwoordelijkheden per ministerie en de wijze en mate van verantwoording over de SDG's hebben we op Rijksniveau interviews gehouden met de Coördinator Nationale Implementatie en met het focal point van het ministerie van OC&W. Daarnaast hebben we gesproken met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), VNG International, en de Unie van Waterschappen om dezelfde informatie te verzamelen voor de lokale overheden.

Decentrale overheden

Uit onze interviews is gebleken dat de betrokkenheid van decentrale overheden

bij de implementatie van SDG's wisselt. De koepelorganisaties die we in de interviews hebben gesproken zijn enthousiast over de SDG-agenda. Waterschapsbesturen en gemeenteraden maken echter zelf de afweging hoe en of zij de SDG's integreren in de processen en systemen. Waterschappen en gemeenten hebben als decentrale overheden een maatschappelijke verantwoordelijkheid naast hun afgebakende wettelijke taken. De focus ligt hier op thema's als energieneutraal, klimaatbestendig en circulair. Thema's als armoede en gender gelijkheid zijn minder belicht. De maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt momenteel nog niet/weinig gekoppeld aan de SDG-agenda. Verantwoording langs de lijnen van de SDG's zou waardevol kunnen zijn om het proces van behalen van de maatschappelijke doelstellingen te versnellen.

Decentrale overheden verzamelen en registreren vanuit hun wettelijke taak momenteel al veel informatie. Er bestaat dan ook weinig behoefte om deze vereisten verder uit te breiden of nieuwe instrumenten hiervoor te implementeren. Ze willen deze integreren in bestaande rapportages. De gemeenten gaven tevens aan dat zij graag meer handvatten ontvangen om de SDG's een plek te geven in hun bestaande processen en systemen. Hun houding hierin is afwachtend; de rijksoverheid moet nationale SDG-

ambities formuleren en daaruit volgt een eigen prioritering en het ontwikkelen van de meetsystemen. Het vormgeven van de ambities is belangrijk omdat dit focus zal geven aan de prioriteiten voor Nederland, op basis hiervan kunnen keuzes gemaakt worden voor prioritering en daarmee het ontwikkelen van de meetsystemen.

Rijksoverheid

Binnen de Rijksoverheid zijn de SDG's verdeeld over de meest van toepassing geachte ministeries. Binnen elk ministerie is er een focal point als aanspreekpunt. In de praktijk wordt dit vaak gekoppeld aan de internationale afdelingen. Dat wordt door betrokkenen soms betreurd, aangezien het juist ook nationale implementatie betreft. De indruk bestaat nog teveel dat

het alleen een internationaal onderwerp is, dit wordt mede versterkt doordat de Coördinator Nationale Implementatie onder de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking valt. Deze rol zou wellicht beter bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat belegd kunnen worden, of rechtstreeks bij het ministerie van Algemene Zaken zoals in Duitsland het geval is.

De Rijksoverheid stimuleert initiatieven en partnerschappen in de uitvoering van de SDG's. In de praktijk betekent dat zij voor haarzelf meer een faciliterende en netwerk functie ziet weggelegd dan een initiërende en actieve functie. Zij ziet graag dat publieke en private partners hierin het initiatief nemen om zo de maatschappij en ook burgers er

meer van te doorgronden dat dit juist ook een nationale aangelegenheid is. De SDG's worden slechts één keer genoemd in de plannen van het nieuwe kabinet bij het onderdeel ontwikkelingssamenwerking. Wij menen dat dit een gemiste kans is. Een integratie van de SDG's in het regeerakkoord was een uitgelezen kans om een voorbeeldrol voor anderen in de samenleving te geven. Het valt nog te bezien in hoeverre het nieuwe kabinet zich hierop richt. Dit betekent dat er ook binnen de departementen minder animo zal zijn voor nieuwe initiatieven.

Diverse partijen, waaronder de decentrale overheden dringen aan op een goede publiekscampagne door de overheid en zien daarbij een rol weggelegd voor onderwijs in het opnemen van de SDG's in het onderwijscurriculum. Er is een cultuurverandering nodig: hoe leer je om een duurzame burger te zijn?

In het verlengde hiervan geeft de Coördinator Nationale Implementatie aan dat circulair de oplossing is van veel maatschappelijke problemen, wat betekent dat de focus moet liggen op duurzame kleding- en voedselproductie als onderdeel van de publiekscampagne en acties die opgepakt moeten worden. Hier bestaat momentum om

de maatschappelijke taak beter te kunnen communiceren aan de burger/maatschappij langs de SDG's.

Voortgang van Nederland op de SDG's

Het [rapport van het CBS](#) van november 2016 laat zien welke aandachtsgebieden de Nederlandse overheid heeft gesteld. Dit is vertaald in speerpunten per ministerie. De [Nederlandse SDG rapportage](#) van mei 2017 schetst een duidelijk beeld van de voortgang van Nederland op de SDG's. Uit de rapportage blijkt dat Nederland op bijna alle SDG's nog uitdagingen heeft, maar dat grote uitdaging bestaat op met name SDG 5, 7, 9, 12 en 13.

Genoemd wordt onder andere de economische zelfstandigheid van vrouwen (SDG5) en verhogen van duurzame consumptie en productie (SDG12). Dit zijn thema's op het gebied van sociaal economische vraagstukken die een cultuuromslag vereisen. Uit de interviews bleek dat nieuwe initiatieven en partnerschappen voor 'groene' duurzaamheid thema's relatief makkelijk ontstaan. Dit is echter lastiger voor de sociaal economische vraagstukken. Aanjagers van concrete plannen en acties zijn schaars en tevens worstelen veel organisaties met meetbaarheid en de vraag wat nu de meest effectieve aanpak in deze is.

'Er is een cultuurverandering nodig: hoe leer je om een duurzame burger te zijn?'

Goededoelenorganisaties dragen al bij, maar moeten dat ook zichtbaar maken

Inventarisatie onder 378 goede doelen

In samenwerking met het CBF, de toezichthouder voor goede doelen, hebben we een inventarisatie uitgevoerd om de verankering van SDG's binnen de goede doelensector te meten en een eerste beeld te krijgen van de relevantie van de SDG's voor de sector. Er zijn een tweetal vragen over SDG's in de jaarlijkse toetsingsuitvraag van het CBF gesteld waar 401 goede doelen verspreid over de omvang categorieën en segment (indeling CBF) op hebben gereageerd (een respons van 82%). Van deze 401 reacties zijn 378 meegenomen in de analyse. Aanvullend heeft PwC nader onderzoek gedaan naar de manier waarop de grootste goededoelenorganisaties in deze populatie (categorie D > EUR 2.000.000; 109 goede doelen) zich verantwoorden over de SDG's in hun jaarverslag. Daarnaast hebben we een aantal interviews gehouden bij goede doelen, verspreid over omvangcategorie en segment.

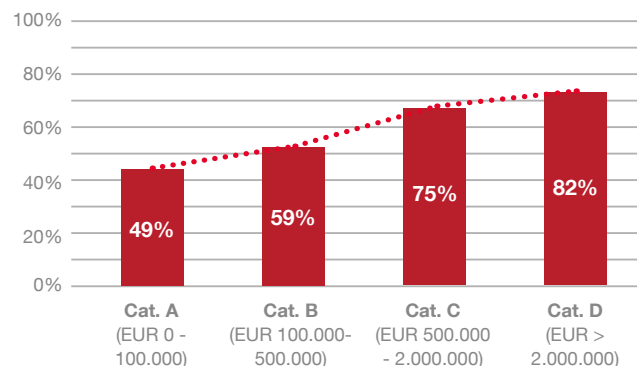
‘We zoeken steeds meer samenwerking met andere partijen, onder andere het bedrijfsleven. Daar merken we dat de SDG's een taal bieden die verbindt.’

Uit de analyse van de jaarverslagen blijkt dat:

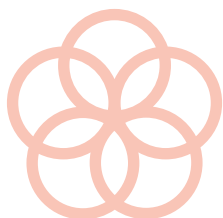
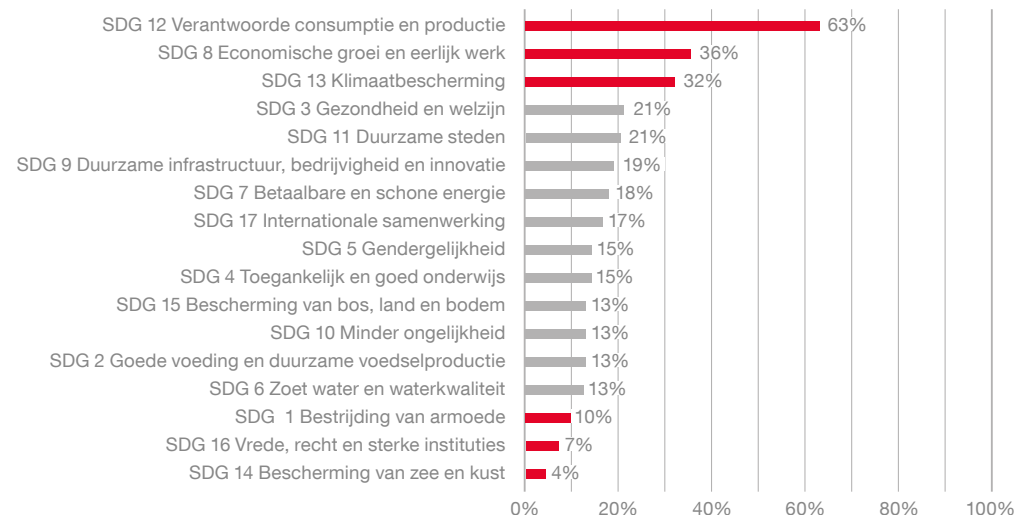
- 20% van de grote goede doelen (categorie D > EUR 2.000.000) de SDG's benoemd in zijn jaarverslag, 5% maakt hiernaast vermelding van de SDG's op hun website. Van de 20% die SDG's benoemen in het jaarverslag is de verdieping van analyse ten aanzien van de SDG's beperkt. Slechts 1% benoemt een verdiepen naar prioriteiten op de SDG's.
- de toelichting die Amref Flying Doctors in haar jaarverslag opgenomen heeft een best practise is. Amref Flying Doctors koppelt de resultaten van haar projecten zichtbaar aan de SDG's. Ook Defence for Children kent een soortgelijke koppeling. Een andere best practise is de integratie van SDG's in de Theory of Change van Plan Nederland die in haar jaarverslag is opgenomen. Tekstueel wordt deze integratie van SDG's vervolgens nader toegelicht. Het verbinden van SDG aan strategie, doelstellingen tot en met het uitvoeren van een project is een uitdaging, maar is zeker mogelijk.

Figuur 7 Gemiddelde verantwoordingsscore per SDG indicator

Figuur 8 SDG selectie door NGO's

‘De grote vraag is: we doen de dingen goed, maar doen we ook de goede dingen om de grote problemen op te lossen?’

Uit de inventarisatie in samenwerking met het CBF blijkt dat:

67%

van de goede doelen bekend met de SDG's is.

Grotere goede doelen zijn bekender met de SDG's dan kleinere goede doelen (zie figuur 7).

74%

van de internationaal actieve goede doelen bekend zijn met SDG's tegenover 59% van de organisaties die alleen in Nederland actief zijn.

Het minst bekend met de SDG's de subsectoren religie en levensbeschouwing (48%), dieren (50%) en welzijn (51%) zijn.

63%

als meest aansluitend op de missie van goede doelen Gezondheid en welzijn (SDG3) heeft genoemd. Duurzame infrastructuur, bedrijvigheid en innovatie (SDG9) is het minst benoemd (4%).

5%

van de goede doelen geen van de SDG's benoemd als aansluitend op de missie, terwijl de subdoelen vaak wel aansluiting op de missie laten zien. Het gaat hier met name om goede doelen met een religieuze missie zoals het brengen van het evangelie, dierenwelzijns- en cultuurorganisaties.

Bekendheid van de sector met de SDG's verschilt

Uit de inventarisatie en tijdens de interviews kwam naar voren dat bekendheid van de sector met de SDG's verschilt. Verschil tussen subsectoren en grootte van organisatie. Een deel (5%) van de organisaties kon de missie niet aansluiten op minimaal één van de SDG's. Daarentegen communiceren en verantwoorden andere organisaties reeds over de bijdrage aan de SDG's, vaak vanuit rapportageverplichting door de overheid in ontwikkelingshulp programma's. Uit interviews blijkt tevens dat organisaties het nut van het verbinden van de SDG's aan de strategie en doelstellingen zien. De koppeling van SDG's aan de strategie tot en met het uitvoeren van een project zien zij als een uitdaging, maar niet als onmogelijkheid. In één van de interviews werd aangegeven dat het als goed doel onmogelijk is om weg te lopen voor duurzaamheid. Duurzaamheid raakt alle facetten van de maatschappij. De SDG's zijn wereldwijde afspraken die voldoende generiek zijn om een ieder te raken, maar tegelijkertijd op een niveau zijn uitgewerkt dat iedereen dagelijks impact heeft op de realisatie van deze doelen.

Voor een goed doel kan dit langs twee lijnen:

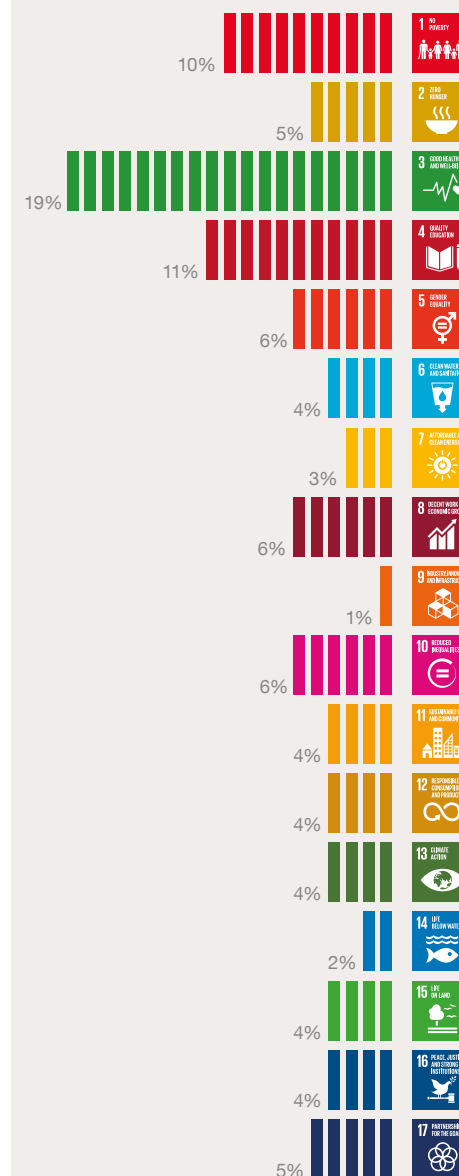
1. Als onderdeel van een schakel in een wereldwijd systeem bijdragen aan het behalen van SDG's en onderliggende subdoelen.
2. Het (bijdragen aan het) behalen van een specifieke SDG's en onderliggende subdoelen.

Doordat wereldwijd veel organisaties (waaronder goededoelenorganisaties) kleine stappen zetten op diverse subdoelen wordt een grote optelsom van impact bereikt. Denk aan het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen ten behoeve van Klimaatbescherming (SDG13). De tweede lijn is vaak al belegd in de missie van de organisatie.

Alleen maken zij niet inzichtelijk welke impact zij hebben langs de lijnen van de SDG.

Volgens PwC heeft communicatie en verantwoording langs de lijnen van de SDG's potentie op diverse vlakken. Denk aan het kunnen duiden van de impact van de goede doelensector als geheel, maar ook als gemeenschappelijke taal voor iedereen die zich aan die doelen verbindt. Om de ambitieuze SDG's te halen zullen goede doelen moeten samenwerken buiten traditionele paden door ruimte te creëren voor innovatie en partnerschappen. SDG's kunnen hier fungeren als taal die verbindt en als verantwoordingsinstrument om impact te duiden.

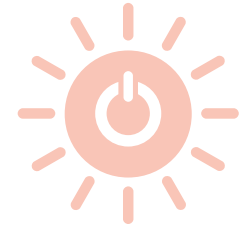
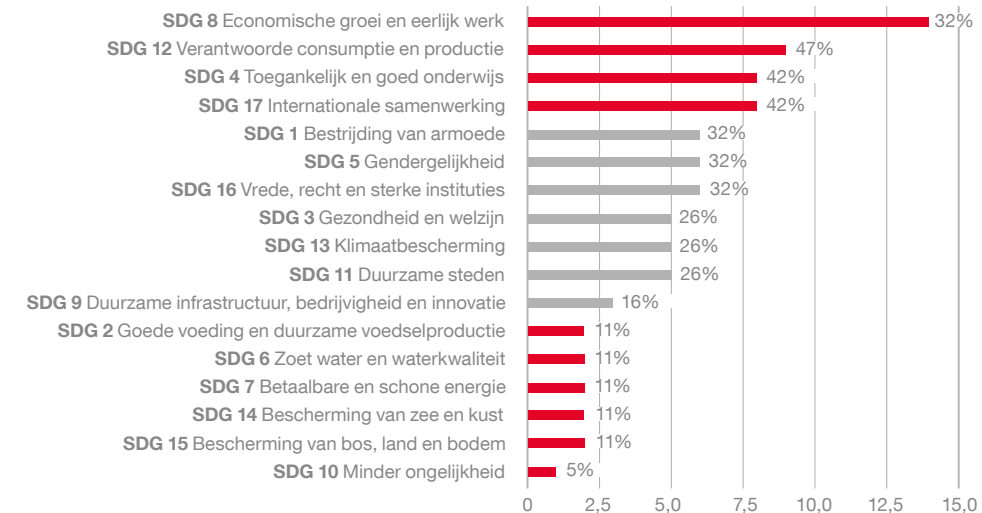
Verdeling SDG's NGOs

Impact meten staat hoog op de agenda van social enterprises

In samenwerking met onze partnerorganisatie Social Enterprise NL heeft PwC een inventarisatie uitgevoerd om de verankering van SDG's binnen de sector van de social enterprises te meten en een eerste beeld te krijgen van de relevantie van de SDG's voor de sector. Door middel van een questionnaire die verspreid is via social media en in de nieuwsbrief van Social Enterprise NL zijn een aantal vragen over SDG's gesteld. De questionnaire is door slechts 24 social enterprises ingevuld en geeft daarmee een eerste indicatie, echter geen basis voor een gedegen analyse. Van deze 24 social enterprises hebben 19 ondernemingen de totale vragenlijst ingevuld, 5 ondernemingen hebben de verkorte vragenlijst ingevuld (onbekend met de SDG's of niet relevant ervaren voor de onderneming). Daarnaast heeft een interview plaatsgevonden met één van de oprichters van Social Enterprise NL.

Figuur 9 SDG selectie door social enterprises

96%

van de ondernemers is bekend met de SDG's.

38%

stemt zelfs haar strategie af op de doelen.

17%

is bekend met de doelen, maar vraagt zich af wat de relevantie van de doelen voor de onderneming is.

79%

van de ondernemers heeft Fatsoenlijke banen en economische groei (SDG8) het meest genoemd als aansluitend op de missie.

42%

van de deelnemende social enterprises heeft aangeven dat zij de SDG's al hebben geïntegreerd in de manier van zakendoen en 26% geeft aan dat te doen de komende 5 jaar.

79%

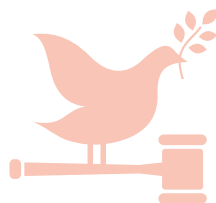
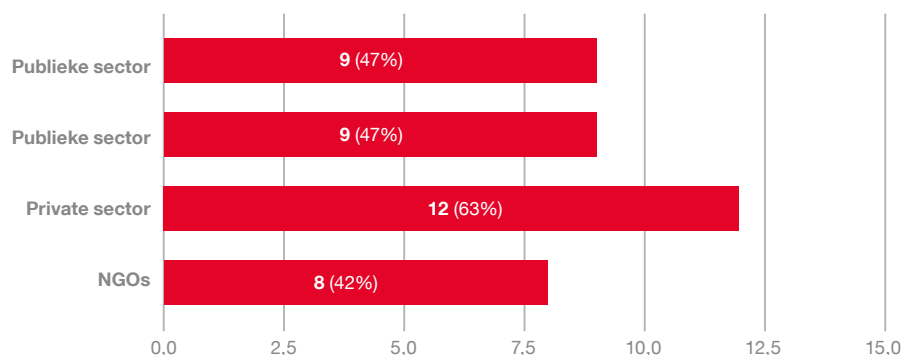
van de deelnemende social enterprises wil de impact van de onderneming op de SDG's en subdoelen analyseren.

58%

geeft aan dat de SDG's nog niet worden benoemd in de (impact) verantwoording.

‘Iedereen moet in actie komen in plaats van met elkaar blijven discussiëren wat nodig zou moeten zijn en wie daar dan het meest verantwoordelijk voor is.’

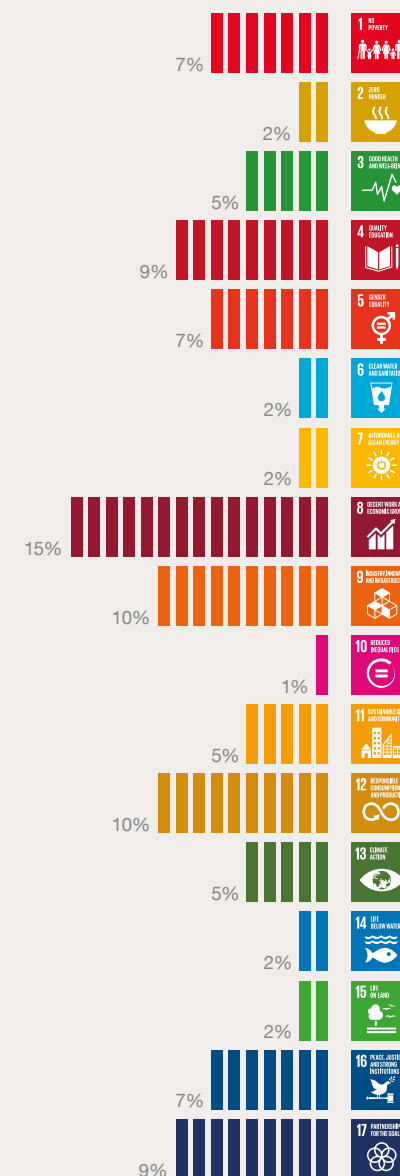
Figuur 10 Overzicht samenwerkingspotentieel (19 deelnemers)

Samenwerking

- 26% van de deelnemende social enterprises werkt (nog) niet samen op basis van de impact op de SDG's. Het grootste potentieel tot samenwerking wordt gezien met de private sector.
- Net als bij andere sectoren bestaat bij een deel van de deelnemers de vraag of de SDG's expliciet benoemd moeten worden en kunnen dienen als mechanisme om langs te verantwoorden om de impact op maatschappelijke thema's inzichtelijk te maken. Niet alle maatschappelijke doelstellingen vallen precies in het kader van de SDG's. Daarnaast bestaat de vraag hoe de bijdrage aan de SDG's meetbaar te kunnen maken op organisatie niveau.
- De deelnemende organisaties zien uitdaging in het levend krijgen van de SDG's. De SDG's halen kan alleen lukken als er daadwerkelijk belangen overstijgend, integraal samengewerkt gaat worden en partijen bereid zijn het burgerbelang centraal te stellen.

Verdeling SDG's social enterprises

‘Het station van awareness creëren moet gepasseerd worden, maar vraagt op dit moment nog veel kleinschalig pastoraal werk. Dit betekent mensen en organisaties aanspreken op verantwoordelijkheid en bespreekbaar maken van korte termijn denken.’

Noodzaak om te verantwoorden over impact langs de lijnen van SDG's wordt nog niet ervaren

Zoals blijkt uit bovenstaande uitkomsten van het onderzoek, zijn social enterprises op verschillende wijze en in verschillende mate met de SDG's bezig. Aangenomen kan worden, dat degenen die deel hebben genomen aan de questionnaire, meer dan gemiddeld geïnteresseerd zijn in de SDG's. Social Enterprise NL geeft namelijk aan dat de social enterprises over de volle breedte van de sector op dit moment niet met SDG's als mechanisme om impact te communiceren of verantwoorden bezig zijn. Zolang er geen vraag is van opdrachtgevers, klanten of financiers om dit in kaders van SDG's te plaatsen zal dit niet veranderen. Daarentegen staat impact meten wel hoog op de agenda, alleen ervaren de social enterprises uitdagingen hoe dit daadwerkelijk op te pakken.

Het attributievraagstuk wordt als minder belangrijk ervaren. Er wordt aangegeven dat iedereen in actie moet komen in plaats van met elkaar blijven discussiëren wat nodig zou moeten zijn en wie daar dan het meest verantwoordelijk voor is. Belangrijk is om na te denken over wat we anders kunnen doen en dan daar ook actie in nemen. Liever actie en dubbel tellen dan geen actie.

Toch is de verwachting van de sector dat de grote versnelling van de overheid komt. Om iedereen te stimuleren, meent de sector dat de overheid met wet- en regelgeving of subsidies moet komen (denk hierbij bijvoorbeeld aan het verplicht stellen van bepalen van de bijdrage aan SDG's bij aankoopbeslissingen).

Social Enterprise NL geeft aan dat daarnaast standaardiseren belangrijk is. Als iedereen een zelfde mechanisme of wijze van meten en verantwoorden toepast voor het meten van impact, worden sectoren onderling vergelijkbaar en kunnen partijen elkaar beter vinden op thema's. Het stellen van doelstellingen in het verlengde van de strategie en in lijn met de SDG's helpt hierbij. Belangrijk is om deze dan ook uniform meetbaar te maken. Impactmeten moet naar de volgende fase gebracht worden door transparant te zijn over bereikte resultaten, ook als een bepaalde interventie geen impact heeft.

Graag willen we onze samenwerkingspartners, geïnterviewde organisaties en collega's die hebben bijgedragen aan het SDG onderzoek bedanken.

Contact

Neem contact op voor meer informatie:

Hans Schoolderman
Partner Sustainability &
Responsible Governance, PwC
hans.schoolderman@pwc.com
+31 (0)88 792 7658

Linda Midgley
Senior Manager Sustainability &
Responsible Governance, PwC
linda.midgley@pwc.com
+31 (0)88 792 3199

Wineke Haagsma
Head of Corporate
Responsibility, PwC
wineke.haagsma@pwc.com
+31 (0)88 792 5424

Anne Kemeling
Project manager
SDG onderzoek, PwC
anne.kemeling@pwc.com
+31 (0)88 792 5919

© 2017 PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289). Alle rechten voorbehouden. PwC verwijst naar de Nederlandse firma en kan soms naar het PwC-netwerk verwijzen. Elke aangesloten firma is een afzonderlijke juridische entiteit. Kijk op www.pwc.com/structure voor meer informatie.